

Gjesdal kommune
Rettedalen 1
4330 Ålgård

Kontakt saksbehandler

Anne Stensland, 51568901

Offentlig høring, tillatelse etter forurensingsloven, fysiske tiltak i vassdrag og vannressursloven til utbygging av E39 mellom Bue-Ålgård, Nye Veier

Nye Veier AS har søkt om tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet etter forurensingsloven, tillatelse til fysiske tiltak i vassdrag etter lov om laksefisk og innlandsfisk og vannressursloven i forbindelse med utbyggingen av ny E39 fra Bue i Bjerkreim kommune til Ålgård i Gjesdal kommune.

Reguleringsplanen for tiltaket er ikke vedtatt og endringer kan forekomme. Dersom endringene fører til at forurensingspotensialet blir større så vil saken sendes på ny høring.

Tiltaket er omfattende og vil påvirke flere naturinteresser i området. Dette høringsbrevet er en kort introduksjon til tiltaket, men alle søknadspapirer er vedlagt. Vi anbefaler interessenter å lese gjennom søknadspapirene før uttalelse blir gitt.

Sakens bakgrunn

Ny E39 mellom Bue og Ålgård er en del av Nye Veier sitt prosjekt mellom Kristiansand og Ålgård. I strekningen mellom Bue i Bjerkreim kommune og Ålgård i Gjesdal kommune, skal det bygges ny firefelts motorvei på ca 14 km. Beregnet ÅDT nord for Skurve er 19 200. Veien vil i stor grad gå langs indre del av det vernede Figgjovassdraget.

Tiltaket omfatter;

- Tre kryssområder, Buekrysset i sør, kryss ved Skurve og Bollestadkrysset i nord
- En tunnel på 900 m gjennom Tindafjellet
- 3 lange broer
 - Søylandsbroen, 80 m
 - Kjedlandsåna bro, 40 m
 - Klugvatnet nord, 40 m
- Fyllinger i vann: Store fyllinger i Ytra Kydlandsvatnet og Klugsvatnet, mindre fylling i Polltjørna, noe fylling i Auestadåna og ved brokryssing over Kjedlandsåna

- Seks kulverter: Nedrebøvegen, Gautedal (faunaovergang), Solheim, Haraland, Kjedlandsåna, Øvre Kluge
- tilførselsveier

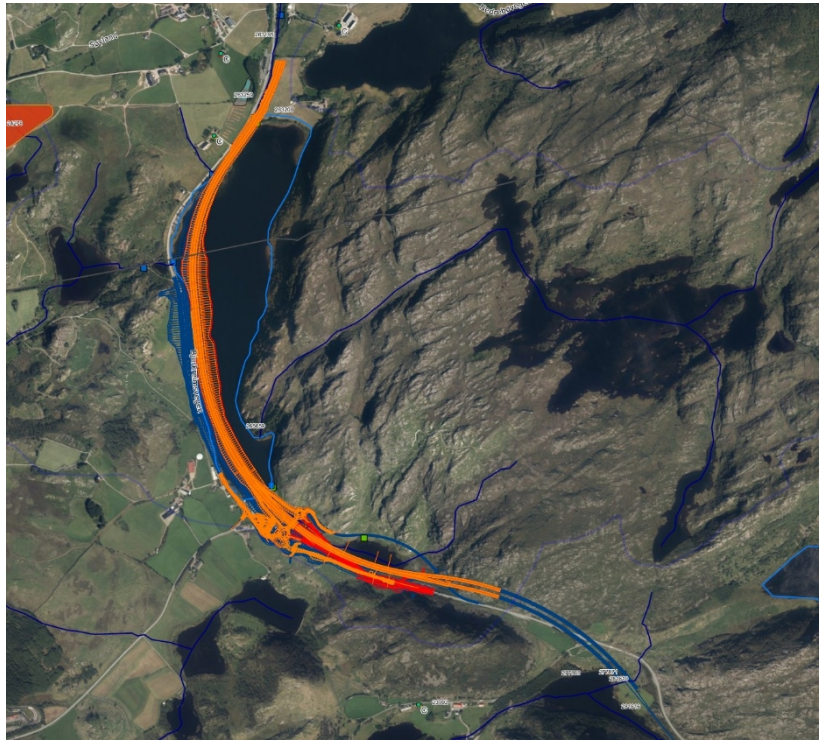
Gjennomgang av tiltakets 4 deler

Tiltaket kan deles inn i fire deler, A-D, som strekker seg fra Ytre Kydlandsvatnet i sør til Edlandsvatnet i nord.

Under følger en kort gjennomgang av tiltakene i de ulike delområdene. Fremstillingen er forenklet og viser kun de største og mest omfattende tiltakene. En detaljert gjennomgang finnes i de vedlagte søknadspapirene.

Del A Ytra Kydlandsvatnet

Første del av tiltaksområdet er ved Ytra Kydlandsvatnet. Her skal veien føres over en fylling i vannet. Under, og en tid etter utfylling i vannet, vil det være partikkelspredning, oppvirvling av forurenset sediment og stor fare for tilslamming av vassdraget nedstrøms. Det er en sårbar bestand av elvemusling i Oppsalåna, og det vil være svært viktig å stoppe partikkelspredning nedover i vassdraget. Det er avsatt areal til permanent rensebasseng for overvann nedstrøms, dette kan også benyttes til renseløsninger i anleggsfasen. Utløpet fra Ytra Kydlandsvatnet må utbedres gjennom en kulvert som er større enn dagens. Løsninger for dette prosjekteres i neste fase, men kulverten skal ha naturlig elvebunn og ikke danne vandringshinder for fisk og andre vannlevende organismer iht. planbestemmelsen § 2.8.

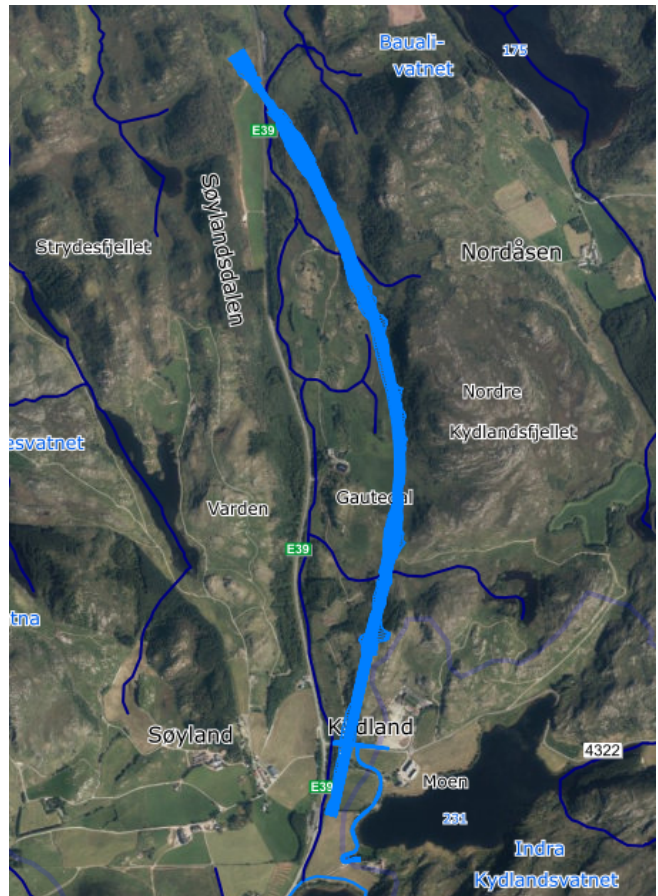
Figur 1. Delområde A, Ytra Kydlandsvatnet

Del B – Oppsalåna, Gautedal, Søylandsdalen

Ved utløpet av Ytra Kydlandsvatnet går ny E39 langs Oppsalåna før den krysser Nedrebøvegen og svinger bort fra elva og inn i Gautedal. Nedrebøvegen og sidebekk skal gå i kulvert under ny vei. Oppsalåna har god kjemisk tilstand i øvre del, dårlig i nedre. Elven har generelt høy tetthet av fisk og moderate habitatsforhold. Det er påvist den sårbare arten elvemusling i vassdraget. Hovedvassdraget vil være utsatt for partikkelavrenning fra fylling i vann, anleggsbeltet generelt og massedeponi/tilretteleggingsareal for landbruk. Støping i forbindelse med etablering av ny kulvert ved utløpet av Ytra Kydlandsvatnet, kulvert ved Nedrebø og etablering av viltovergang kan medføre avrenning av betongpåvirket vann.

Til tross for at veien svinger unna Oppsalåna i Gautedal, er det en rekke sidebekker og vannsig som leder vann fra anleggsbeltet og ned til Oppsalåna. Sidebekkene til Oppsalåna i Søylandsdalen krysses av ny E39 og ligger nær masseuttak, riggområde og massedeponi. Det er stor risiko for at avrenning fra anlegget følger bekkene ut i Oppsalåna og slammer til leveområder for elvemusling og fisk.

Figur 2. Delområde B

Del C - Oppsalåna, Kjeldlandsåna, Tindafjell

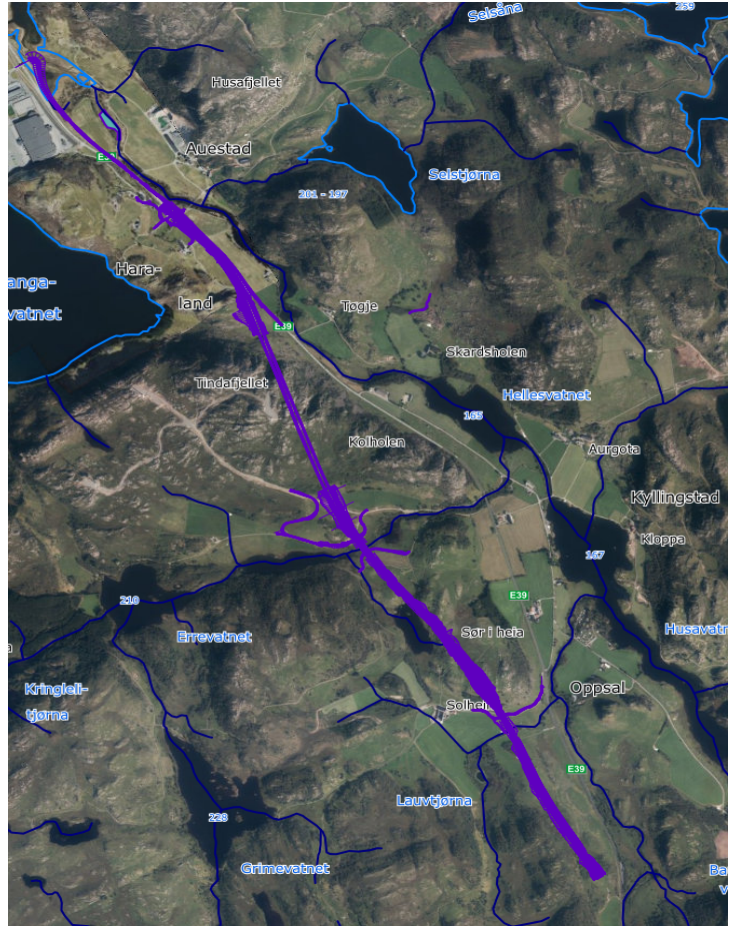
Den nye strekningen beveger seg nå med bro over Oppsalåna i Søylandsdalen. Broen vil være 76 meter lang og ligge høyt over elveløpet slik at flomkapasiteten i vassdraget ikke påvirkes. Skråstilt brokar på nordøstsiden gir større åpning under for passering av vilt. Ved bygging av broen må det først sprenges ut for ny vei i vest og trafikken legges om gjennom etablert skjæring. Støping av søylefundamenter (i elva), søyler, landkar og bro medfører fare for avrenning av uherdet betong eller betongpåvirket vann til Oppsalåna.

Veien beveger seg deretter øst for Lauvtjørna, og over Solheim. Her skal det etableres en fylling på 790 000 m³. Dette arealet ligger mellom gammel og ny E39 og skal tilrettelegges for landbruk. Videre legges ny E39 på fylling langs kanten på Polltjørna over en strekning på 100 m. Polltjørnet er forbundet med Kjeldlandsåna og det er registrert ørret i tjernet.

Videre skal E39 krysse Kjedlandsåna på en 40 meter lang bro og delvis på fylling i elva

Påhuggsområde for tunnel gjennom Tindafjell ligger like nord for brokryssingen. Det er satt av areal til riggområder både på nord- og sørsiden av fjellet slik at entreprenør kan velge hvilken vei tunnelen drives. Det er beregnet at det vil bli behov for å slippe ut $415 \text{ m}^3/\text{døgn}$ tilsvarende $4,8 \text{ l/s}$, renset tunnelvann til Kjedlandsåna. Utslipp fra renseanlegget vil pågå i 70-80 uker. Dersom tunnelen drives fra nordsiden, vil det bli utslipp av renset tunnelvann til Auestadåna, ca. $415 \text{ m}^3/\text{døgn}$ eller $4,8 \text{ l/s}$. Det vil være risiko for avrenning til Auestadåna fra anleggs- og riggområdet samt ev. mellomlagring av (tunnel)masser.

Figur 3. Delområde C

Del D – Auestadsåna, Klugsvatnet, Straumåna

I del D beveger veien seg først langs Auestadåna som renner i dette delområdet parallelt med dagens E39 og ut i Klugsvatnet. Ved utløpet er det registrert en rekke viktige naturtyper, blant annet flommarkskog, stor elveør og takrørsump. Anleggsgjennomføringen vil medføre midlertidige og permanente inngrep i kantsonen langs elva og ved elveutløp. Omtrent 450 meter av kantsone vil bli berørt. Klugsvatnet er en langstrakt innsjø nedstrøms Auestadåna. Sedimentene i vannet er lett forurenset og trolig påvirket av det nedlagte det kommunale avfallsdeponiet på Mågenes. Ny E39 vil gå på fylling i deler av innsjøen. Tiltaket medfører en større fylling i søndre del

Figur 4. Delområdet D

av Klugsvatnet, langs vei og kryssområde til Skurve næringsområde. Fra Mågeneset går veien på fylling i vannet, arealet mellom ny og gammel vei fylles ut og tilrettelegges for landbruk. Ved utløpet til den anadrome Straumåna i nordenden av vannet skal det bygges en 40 meter lang bro. Straumåna er

utløpselva fra Klugsvatnet til Edlandsvatnet. Broen som skal lede veien over elven består av to parallelle platebroer med hver sin søyle i vannet. Fyllinger i vann medfører risiko for partikkelspredning, oppvirvling/spredning av lettere forurenset sediment og tilslamming av Klugsvatnet, Straumåna og Edlandsvatnet. Etablering av broen innebærer støping av to søyler i vann, fundamenter og landkar ligger på fylling og berg ved vannet. Det skal tas hensyn til gyteperiode for laksefisk ved arbeid i Klugsvatnet.

Forundersøkelse

Tiltakshaver har fått utført en forundersøkelse i tiltaksområdet. Denne rapporten er vedlagt dette brevet. De viktigste funnene er relatert til høy tetthet av fisk, inkludert ål, helt opp til Ytre Kydlandsvatnet. Det er også gjort vurderinger i henhold til elvemuslingbestanden i tiltaksområdet. Under forundersøkelsen ble det observert 5 elvemusling i bekken ved Grønafjellet i delområde B. Forekomst av elvemusling er undersøkt på et utvalg av stasjoner i 2009 og 2020. Undersøkelsene viser at bestandene av elvemusling oppstrøms Edlandsvatnet er fåtallige og dermed sårbare. Bestanden av elvemusling i Kjedlandsåna og Straumåna vurderes i 2020 til å være ikke livskraftig. Overvåkingen tyder på at muslingen har dødd ut i Auestadåna og Hedlesåna. Undersøkelsen viser derimot en liten positiv utvikling i bestanden av elvemusling i Oppsalåna.

Sårbarhetsvurdering

Tiltakshaver har fått utført en sårbarhetsvurdering av vannforekomstene i influensområdet til ny E39. Med influensområdet menes vannforekomster som mottar punktutslipp og/eller diffus avrenning fra anleggsområdet eller ferdig vei i nedbørsfeltet. Metoden brukt er beskrevet i Statens vegvesens rapport 597. Vannforekomstenes sårbarhet for avrenningsvann fra vei i anleggsfasen er vurdert etter naturmangfoldloven og vannforskriften. Av åtte vurderte vannforekomster er fem vurdert til høy sårbarhet, mens tre er vurdert til middels sårbarhet.

Tabell 1. Sårbarhetsvurdering av vannforekomstene i influensområdet

Vannforekomster	Sårbarhet - verste styrer		
	Lav	Middels	Høy
Bekk Runatjørn elvID: 028-17-3			
Ytra Kydlandsvatnet			
Kjedlandsåna ElveID:028-23-9			
Auestadåna/Oppsalåna			
Klugsvatnet			
Straumåna			
Kleivabekken			
Edlandsvatnet			
Samlet vurdering	Lav	Middels	Høy

Statsforvalterens merknader

Forurensing

Det er i forundersøkelsen påvist forurenset sediment i Ytra Kydlandsvatnet og i Klugsvatnet. I Ytra Kydlandsvatnet er sedimentene fra midtre del sterkt forurenset av tunge PAH forbindelser. Det er målt konsentrasjoner av benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, indeno(1,2,3cd)perylene og benzo(g,h,i)pyren i tilstandsklasse 4. Konsentrasjonene av dibenzo(a,h)antracen, PAH 16, bly og sink tilsvarer tilstandsklasse 3. I nordre del av Klugsvatnet er sink påvist i tilstandsklasse 3. Bly, kadmium og PAH-forbindelsene fluoranten, pyren, benzo(a)pyren og benzo(g,h,i)perylene er påvist i tilstandsklasse 2. Sør i Klugsvatnet er det kun kadmium, kvikksølv og TBT i tilstandsklasse 2 som overskrider normverdien. Flere av bekkene i influensområdet er også påvist forurenset.

Det har vært et kommunalt avfallsdeponi, Måkanesleitet, på Måganeset ved Klugsvatnet. Hele Måganeset er registrert som forurenset grunn i Miljødirektoratets grunnforurensningsdatabase, og planlagt trasé for ny E39 Bue-Ålgård vil sneie ytterkanten av dette. For å avklare om ny E39 Bue-Ålgård

berører arealet med forurenset grunn fra det gamle avfallsdeponiet, er det gjennomført en miljøteknisk grunnundersøkelse på Måganeset. Det ble påvist forurensning i 7 av 12 punkter. I de samme punktene ble det observert avfall under prøvetakingen. Stoffene som er påvist over normverdi er arsen, kadmium, kobber, bly, sink, benzo(a)pyren, PAH16, alifater (fraksjonene >C10-C12 og >C12-C35) og benzen. Deponiets vestre avgrensning antas å være avdekket i undersøkelsen.

Under anleggsarbeid og fyllinger i forurenset vann og vassdrag vil man spre forurenset sediment ved oppvirvling. Det er i søknadspapirene foreslått avbøtende tiltak for å begrense forurensingen fra de ulike tiltakene. All anleggsvirksomhet i tiltaksområdet vil føre til utslipp som vil påvirke vassdragene.

Naturmangfold

Figgjovassdraget er et svært viktig leveområde for elvemusling. Elvemusling er kategorisert som sårbar (VU) i Norge og som kritisk truet (EN) på UICN sin globale rødliste i 2017. I områdene oppstrøms anadrom strekning er det ørret som er mellomvert for elvemuslingen. Bestanden av elvemusling oppstrøms anadrom strekning må forvaltes uavhengig av bestanden på anadrom strekning.

Strekningen Bue-Ålgård innehar en rekke truede og rødlistede arter¹. Det er reirområde for sensitiv art 1 km i fra Buevatnet/ Kydlandsvatnet og ved Auestad nær Skurve. Sistnevnte har trolig flyttet seg noe bort fra dagens E39 i de senere årene. Søndre del av Klugsvatnet er hekkeområde for dverglo (VU), en sjelden hekkefugl i Rogaland. Et par fikk frem 2 unger i 2021. Munningen er et lokalt viktig område for vadefugler. Det er også gjort flere observasjoner av fremmede arter i traseen. Vedlagt finnes en kort fremstilling av truede og rødlistede arter, samt fremmede arter, i tiltaksområdet.

Vannforskriften

For vurderinger av kjemisk og økologisk tilstand viser vi til søknadsdokumentene. Tiltakshaver har fått utført en kartlegging av vannforekomstenes tilstand både i forundersøkelsen og i sårbarhetsvurderingen som er av nyere dato. Disse dokumentene viser et tydelig bilde på tilstanden i influensområdet.

Videre saksbehandling

Statsforvalteren kan ikke fatte vedtak etter forurensingsloven før tiltaket er avklart etter plan- og bygningsloven. Dersom det i planfasen blir endringer av større miljømessig betydning vil søknaden sendes ut på høring på nytt. På grunn av tiltakets størrelse og omfang, samt ulik påvirkning på naturmangfoldet langs strekningen, vil Statsforvalteren vurdere om det er hensiktsmessig med en oppdeling av tillatelsen.

Andre høringsinstanser

Statsforvalteren sender en kopi av dette brevet sammen med anmodning om uttalelse til andre høringsinstanser. Kommunen får en kopi av det brevet.

Offentlig kunngjøring

Statsforvalteren sørger for kunngjøring av søknaden i Dalane Tidende og Gjesdalbuen. Kunngjøringskostnadene skal dekkes av tiltakshaver. Kunngjøringsteksten følger vedlagt.

Utlegging til offentlig ettersyn

Søknaden blir lagt ut til høring på nettsidene til Bjerkreim og Gjesdal kommune, og på Statsforvalteren i Rogaland sine nettsider www.statsforvalteren.no/rogaland under «Høyringer». Uttalelser fra

¹ Artsdatabanken.no

interesserte sendes Statsforvalteren i Rogaland, postboks 59 sentrum, 4001 Stavanger, eller sfrompost@statsforvalteren.no, innen 4 uker fra utleggingstidspunktet.

Uttale – kommunal sluttbehandling

Frist for kommunale uttalelser er satt til 8 uker fra kunngjøringsdato. Kommunen bes innen samme tidsrom å innhente nødvendige uttalelser fra egne organ så langt en finner dette nødvendig. Videre må det gis opplysninger om det omsøkte anleggsarbeidet er i samsvar med gjeldende plan- og reguleringsbestemmelser mv. for området. Kommunens uttalelse bør gi opplysninger om lokale forhold som kommunen mener mangler eller er utilstrekkelig beskrevet i søknaden, og som det bør tas hensyn til ved avgjørelsen. Dersom det er ønskelig med ettersending av andre saksdokument enn de som er vedlagt, ber vi kommunen ta kontakt med Statsforvalteren. Det anbefales at kommunen foretar kommunal sluttbehandling i organ som kan foreta en helhetsvurdering i saken. Uttalelser fra den kommunale saksbehandlingen sendes Statsforvalteren.

Med hilsen

Kirsten R. Kristiansen
fung. seksjonsleder

Anne Stensland
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

- 1 Analyserapport vannkjemi
- 2 Forundersøkelser i vassdrag
- 3 Søknad om tillatelse til utslipp fra midlertidig anleggsvirksomhet og fysiske tiltak i vassdrag
- 4 Søknadsskjema i fysiske tiltak i vassdrag
- 5 Sårbarhetsvurdering av vannforekomster langs E39 Bue-Ålgård
- 6 Kunngjøringstekst
- 7 Kort fremstilling av naturmangfoldet i tiltaksområdet

Kopi til:

NYE VEIER AS Kjøita 6 4630 KRISTIANSAND S

Adresseliste:

Bjerkreim kommune Postboks 17 4389 Vikeså
Gjesdal kommune Rettedalen 1 4330 Ålgård